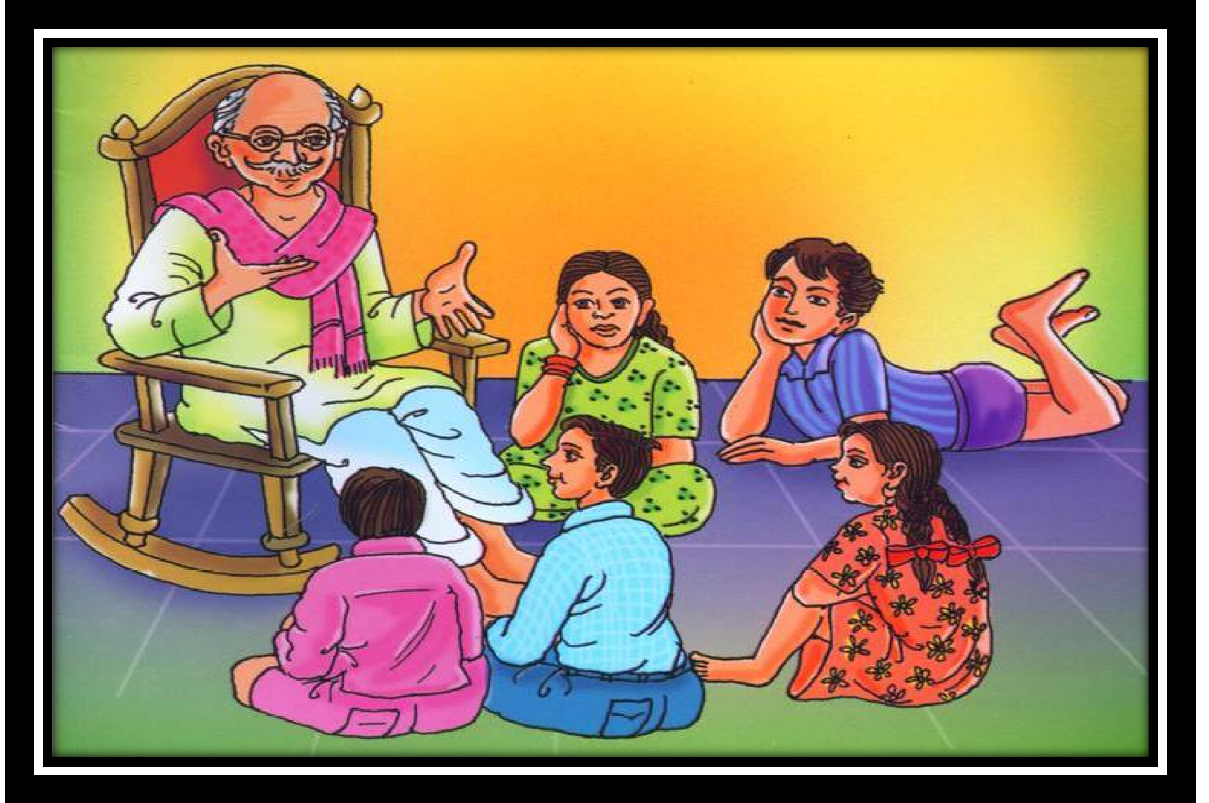

ઉખાણાં સંગ્રહ

બ્લોગ અને વેબસાઈટ પરથી સંકલન

સંકલન : ભરત ચૌહાણ (ઓ-કાન્હા)

www.edusafar.com

૧) તમે આવતા'તા અમે જતા'તા,
અમને દેખીને તમે રોઈ શું પડ્યા?

૨) નાનેથી મોટો થાઉં, મોટેથી નાનો થાઉં
દિવસે દિવસે મોટો થાઉં, દિવસે દિવસે નાનો થાઉં

૩) રાતમાં રહું છું, પણ દિવસમાં રહેતો નથી,
દીવો કરો તો, દીવાની નીચે સંતાઈ જાઉં છું
પણ દીવાની ઉપર હું રહેતો નથી

૪) કોઈ આપે છે, કોઈ ખાય છે,
ખાવા ને આપવા છતાંયે એ કોઈને પસંદ નથી

૫) લુચ્ચાનો સરદાર ને પાખંડનો છે પીર;
જનાવરનો જમાદાર, ને શિકારે શૂરવીર

૬) વધ્યા કરે કાયમ, ક્યારેય એ ઘટતી નથી
દર વર્ષે એ આવે ત્યારે, ગમતું છતાંયે ગમતું નથી

૭) પાળીતો છું, પણ ફૂતરો નથી
નકલ કરું છું, પણ વાંદરો નથી

૮) ઝાડનું છોકરું ને ઘેર ઘેર વસતું;
હજાર ચીજો થાય, જે સુથાર ઘરે રમતું

૯) રાઇ દેવામાં રાણી હું, ફળ દેવામાં માહિર હું
ફળ રૂપે તો કોઈને ન ગમતી પણ,
મારું ધ્યાન ન રાખે તો જીવ એનો લેતી

૧૦) ન તો મને દાંત છે, ન તો મને મોઢું,
નવો નવો સજાવી લો તોયે
બટકું ભરી લઉં છાનું માનું

૧૧) આખું હોઉં તો પૂજામાં સમાઉં
તૂટી જાઉં તો ઉપયોગમાં આવું

૧૨) મારી પાસે છે શહેર, ગામ, તાલુકા ને જિલ્લા તોયે મારી પાસે ઘર નથી
મારી પાસે છે જંગલ ઘણા તોયે મારી પાસે વૃક્ષ ને વેલીઓ નથી
મારી પાસે છે નદી, તળાવ ને સમુદ્ર ઘણાં, પણ તોયે મારી ધરતી સૂકી

૧૩) ઉપર જાઉં, નીચે જાઉં, જ્યાં લઈ જવા માગો ત્યાં જાઉં
પર્વતોનાં શિખરો પર પણ જતી ને, નીચે ખીણ સુધી પણ આવી જતી
લોકો કહે છે કે હું આવતી જતી ને લઈ જનારી છું
પણ તોયે મારી જગ્યાને છોડી ક્યાંય જતી નથી હું

૧૪) ચોટી પણ છે મને અને પગ પણ છે મને તોયે
મારી જગ્યા પરથી હલતો નથી તેવો હું અચલ છું

૧૫) દિવસે હું કામ કરું નહીં ને,
રાત્રીભર હું જાગતો રહું, તોયે દર મહિને પૂરું કમાઈ લઉં

૧૬) વીસ જણાના માથા કાપ્યાં તોયે
ન તો લોહી નીકળ્યું, અને ન તો ખૂન કર્યું

૧૭) જલીને બને ને, જલમાં રહે
આંખોને જોઈ ખૂસરો કહે
જલીને બનતો તોયે નજર ઉતારે
ને જલમાં રહી સુંદરતા વધારે

૧૮) સંજામાં હું અક્ષર છું, સર્વનામમાં હું નથી
ફરી જ્ઞાનીમાં હું વસી જાઉં છું, મૂર્ખમાં હું વસતો નથી
નામ મારું કહો ચતુર સુજાણ હું બારાખડીનો ક્યો અક્ષર છું?

૧૯) વૃક્ષ ઉપર વસુ તોયે હું પંખી નથી
દૂધ આપું તોયે હું ગાય નથી
મોળો છું તોયે હું મધુરો છું.
પૂજન કરો મારું ત્યારે દેવોનું હું પ્રતિક છું

૨૦) ફાટું છું પણ કપડું નથી
ફાટું ત્યારે અવાજ કરતું નથી

૨૧) સીટી એની ઘરે ઘરમાં વાગે
ખાવાનું એ ઝટપટ બનાવે

૨૨) નાક ઉપર આવીને શાનથી બેસે
પગને વાંકા વાળી કાન પર ગોઠવે

૨૩) ગંગાના નિર્મલ કિનારે હરિનાં દ્વાર ઝટપટ ખૂલે
મનની મનસા પૂરી કરી કરતી, સાધુ સંતો સૌ એને જુએ

૨૪) એનું પ્રત્યેક અંગ એ કામ આવતું એનાથી તો જીવન ચાલતાં
હરિયાળીની સાથે પ્રાણવાયુ આપી પોઝિટિવ એનર્જી વધારતાં

૨૫) ચોંસઠ ખાનાનાં મેદાનમાં બાળકો ને મોટાઓ રમે
વિશ્વને મળતું ભારતદેશ તરફથી દાન, એને જોઈ ખેલાડીઓને આવતું તાન

૨૬) દૂર-સુદૂર સુધી લઈ જાય સવારીઓ,
ક્યાંક ઘણો માલ સામાન નાખે
એક માં ની પાછળ પાછળ ગાડીને ચાલતી જુઓ

૨૭) સૂરમાં હું શાંતિથી વસું છું પણ તાલમાં હું રહેતો નથી
સ્વરમાં હું રહું છું પણ સ્પંદનમાં હું દેખાતો નથી
જુઓ બારાખડીનાં અક્ષરમાં પણ હું સમાયો છું,
તો જરા વિચારીને કહો તો...ચતુર સુજાણ

૨૮) વર્ષારાણી વાદળોનાં રથ પર બેસી ધરતી માથે આવતી
વર્ષા રાણીને આવતી જોઈને, એ તો ઠાઠથી ઉપર જતી

૨૯) એ તો કોણ છે જે
ઘર તો લઈ લે છે આખું
પણ જગ્યા જરાપણ નથી રોકતું

૩૦) કાગડામાં છું પણ, હંસમાં નથી
ગાય-ભેંસમાં છું પણ ઉંટમાં નથી

જવાબ :

૧] ધુમાડો	૨] ચંદ્ર	૩] અંધારું	૪] ગુસ્સો અને માર
૫] શિયાળ	૬] ઉંમર-આયુ	૭] પોપટ	૮] લાકડું
૯] રાઈફલ	૧૦] જોડા, ચંપલ	૧૧] નાળિયેર	૧૨] નકશો-મેપ
૧૩] સડક	૧૪] પર્વત	૧૫] રાતનો ચોકીદાર	૧૬] નખ
૧૭] કાજલ	૧૮] અક્ષર-જ	૧૯] નાળિયેર	૨૦] દૂધ
૨૧] પ્રેશર ફ્રીકર	૨૨] ચશ્મા	૨૩] હરદ્વાર-હરિદ્વાર	૨૪] વૃક્ષ વનસ્પતિ
૨૫] શતરંજ	૨૬] રેલ્વે	૨૭] અક્ષર-ર	૨૮] છત્રી
૨૯] પ્રકાશ	૩૦] કાળો રંગ		

૧) સવારે આવીને સાંજે જતો
રાત્રે પાછો ન દેખાતો.

૨) મારી છાયા તું જ માં સમાતી,
મોટી થતાં તું હું બની જતી.

૩) અંધારાને ચીરી આગળ વધતી
જેમ આગળ વધતી તેમ રોશની પાથરતી જતી

૪) કાળો કલુટો છું તેમ છતાં છે ન્યારી મારી શાન,
શિક્ષક લે છે મારાથી કામ, તેથી દઉં છું સૌને જ્ઞાન.

૫) આખી રાત જોઈ વર્ષા અનોખી, શહેર આખું સવારે ન્હાયું
પાણી તો ઘણું શુધ્ધ હતું, પણ પી ન શક્યું કોઈ.

૬) ઘણા લોકો મને કહે ફળ, તો ઘણા લોકો કહે શાક
ગોળ મટોળ ને લાલમ લાલ છું હું , મને ખાઈને રહો તરોતાજા.

૭) મને આગ લગાવો તો ગરમ પાણી વહેવા લાગે,
મારી આગ બુઝાવો તો ઠંડી પડી જામી જાઉં.

૮) માથા સાથે મારે અનોખો સંગ, ને પથારીમાં છે મારો અનોખો રંગ
બોજ ઉપાડું છું આપનો તોયે આરામથી આપને સુવડાવવાનું મારું કામ.

૯) દોડવામાં હું પાક્કો છું, શક્તિનું હું ઉદાહરણ છું
ઘણા રંગોમાં મળી જાઉં છું, મારું નામ બોલો ચતુર સુજાણ.

૧૦) બેસી રહે ઘરના ખૂણે એકલું અટુલું, ઘરની બહાર નથી જાતો
તોયે દુનિયાભરની વાતો સંભળાવું, ને સંદેશા તમારા સુધી પહોંચાડતો.

૧૧) તૂંબડાં જેવું માથું લઈને, ધમધમ કરતો જાય
સૂપડા જેવા કાન હલાવી ઊભો ઊભો ન્હાય.

૧૨) બંનેની છે કાયા સરખી પણ રંગે તો છું જુદેરો
સાથે સાથે ચાલતાં ને સાથે સાથે ઊભા રહેતા, તોયે અમે એક કહેવાતાં.

૧૩) રાજા કરે રાજ ને દરજી સીવે કોટ

૧૪) રાજા જામે વસાવ્યું નગર

૧૫) વાંકા ચૂંકા પાટા,
અને આડી આવી નેર ..

૧૬) હું તો છું મા પણ મારા અનેક નામ
મારું છે મન નિર્મળ એવું, વહેતું ચારે કોર.

૧૭) મારી શીંગો ને ફૂલનું શાક સ્વાદેથીઓ ખવાય
શરીરના તો સોજા મટાડે, માટે જલ્દી કરો ઉપાય.

૧૮) મોટો મોટો પીળો પચરક છે, પણ છે મનમોહક
બગીચાની રોનક વધારતો ને દશેરાએ આવી દરવાજે બંધાતો.

૧૯) જાત જાતનાં ને ભાત ભાતનાં રંગે એ સોફાતો
રૂવાબ એનો રાજા જેવો પણ સુગંધે એ સૌને ગમતો.

૨૦) આસન ઢાળી બેઠો એ ભૂમિ પર, ખસવાનું નહીં એને નામ
ટાઢ, તડકો વરસાદ, ઠંડી હોય ભલે, પણ કરતો એ વિશ્રામ

૨૧) પાણી ભરવા નદી, દરિયે દોડી જાય
સ્થળ, જળ ઉપર ગાગર ઠેલવી હળવા હલકા થાય.

૨૨) ધોળા કપડાં પહેરી, મંદિર-મઠમાં વસતાં
દુનિયાથી અળગા રહીને વાત ધરમની કરતાં.

૨૩) દરિયા સાથે હાલક ડોલક થાતું, તરંગે એ તરતું
સફેદ એનો સઢ ફૂલે ત્યાં સમીર સાથે સરતું.

૨૪) રમતો ભમતો આગળ પાછળ જાય
ફરતાં ફરતાં થીજે ત્યારે, ગું ગું કરતો ગાય.

૨૫) તિરંગી સોહાય થાંભલા ઉપર, ઉપર જુઓ તો કેસરીયો સોહે
વચ્ચે શોભે સફેદ ને નીચે લીલુડો લહેરાય.

૨૬) વાગે નોબત, વાગે પાવો મીઠો
ઢોલ સાથે પડધમ વાગે, માટે ગીતો ગાવા આવો.

૨૭) છીછરી તલાવડી , ચોબંધ બાંધી પાળ
પાણી વગરના આર બન્યા છે ચાર.

૨૮) ઢીંચણ જેટલી ગાય
નીરે એટલું ખાય.

૨૯) ખટકે ખાટ હીંચોળે કડાં, ઉપર બેઠા બે જણાં
ખાય સોપારી ચાવે પાન,
બે જણાં વચ્ચે બાવીસ કાન.

૩૦) આકળબિંદુ મારી પૌત્રી ને વરસાદ મારો પુત્ર
ઠંડી મારી વહુ ને વિજળી મારી પત્ની તો હું કોણ છું તે કહો ચતુર નાર.

૩૧) એક જનાવર એવું
કે પૂછડે પાણી પીતું

જવાબ :

૧] પડછાયો	૨] દીકરી	૩] વાહનોની હેડ લાઈટ	૪] બ્લેક બોર્ડ
૫] આકળ	૬] ટામેટાં	૭] મીણબત્તી	૮] તકિયો/ ઓશિકા
૯] ઘોડો	૧૦] રેડિયો	૧૧] હાથી	૧૨] પડછાયો
૧૩] રાજકોટ	૧૪] જામનગર	૧૫] વાંકાનેર	૧૬] નદી/સરિતા
૧૭] સરગવો	૧૮] ગલગોટો	૧૯] ગુલાબ	૨૦] ડુંગર /પર્વત
૨૧] વાદળ	૨૨] યતી / જૈન	૨૩] વહાણ	૨૪] ભમરડો
૨૫] તિરંગો / આપણો ભારતનો રાષ્ટ્ર ધ્વજ			૨૬] નગારું
૨૭] ચોપાટ / શતરંજ		૨૮] ઘંટી	૨૯] રાવણ – મંદોદરી
૩૦] વાદળ	૩૧] દીવા ની વાટ		

૧) લીલી માછલીના ઈંડા લીલા પણ,
માછલી કરતાં ઈંડાનું મૂલ્ય વધારે.

૨) એ તો ભાઈ તો છે ભારે બીકણ, કાતરી ખાતા પાન
ઉંદરભાઈના મામા એ તો, એને છે લાંબા કાન.

૩) નાના શરીરમાં નાની ગાંઠ, જે દિવસભર કરે કામ
પરસ્પર મળીને સંગે રહેતી, આરામનું એને નહીં નામ.

૪) એ તો ભાઈ તો ભારે ઊંચા, પણ લાગે છે સાવ બૂચા,
નાની પૂછડી ને ટૂંકા કાન, ને ઊંચી ડોકે ચાવે પાન.

૫) કદરૂપી કાચા લઈને જળઘોડો પાણીમાંથી આવે
દોડતો ત્યારે લાગે જાણે પથ્થર કોઈ ગબડાવે.

૬) નાનેથી મોટું થાઉં, રંગબેરંગી પાંખો લગાવું
હવાની લહેરોમાં તરતું જાઉં, ફૂલો સંગે વાતો કરતું જાઉં.

૭) શ્રી હરિ થી પણ હું હરિયાળો છું
નાના મોટા સૌનો લાડકવાયો છું.

૮) વર્ષાઋતુને સહન કરતી, ગરમીને ઘોળી પી જાતી
બધાને આરામ આપતી જાતી, પણ ઠંડીમાં નકામી બની જાતી.

૯) બાગબગીચે ગાતી રહેતી, પણ પોતાનું ઘર ક્યારેય ન બનાવતી
કોલસાથી વધુ કાળી છે પણ સૌની મનભાવન છે.

૧૦) નાકે નકશે એ નમણું દેખાય, પણ ભરતું લાંબી ફાળ
આંખો એની ચમકીલી ને ઝડપી એની ચાલ.

૧૧) ન તો હું સાંભળી શકું, ન તો હું બોલી શકું
આંખ તો મારે છે પણ નહીં તોયે જગ આખાને ભણાવતી જાઉં.

૧૨) ટર ટર ટર ટર કરતાં ગાય છે, જાણે પોતાનું ગીત સંભળાવે છે
જ્યારે તેઓ તળાવે તરે છે ત્યારે લાંબી પતવાર બનાવે છે.

૧૩) આંધી વર્ષામાં છાતી પહોળી કરી ઠાઠથી હું ઊભો છું,
જીવોની હું રક્ષા કરી , ફળ ફૂલનું દાન આપું છું.

૧૪) પાણી તો પોતાનું ઘર, ધીમી જેની ચાલ
ભય જોઈને કોકડું વળતો, બની જાતો ખુદની ઢાલ.

૧૫) કાન મોટા ને કાયા નાની, ને કોમળ એના વાળ
કોઈ એને પકડી નાં શકે તેવી છે તેજી એની ચાલ.

૧૬) છતથી લઈને ખૂણેખાંચરે મળી જાતી છ પગવાળી નાર
લાળથી વણતું મલમલ જેવું કપડું જાળીદાર.

૧૭) મંદિર, મસ્જિદ ગુરુદ્વારે જે પાતી બહુમાન
પાતળી કાચા હોવા છતાં મહેંક દ્વારા કરે પાન પાન.

૧૮) જેવા છો તેવા દેખાશો, માટે મારી અંદર અંકો
જલ્દીથી દઈ દો જવાબ ખુદને ઓછા ન આંકો.

૧૯) થાકવાનું ન મારે નામ, રાત દિવસ હું ચાલતી રહેતી
જ્યારે પૂછો ત્યારે સમય બતાવતી, આગળ વધવાનો સંદેશો હું જાતી.

૨૦) ખુલ્લા આસમાનમાંથી જનમું છું, લીલા ઘાસ પર સૂઈ જાઉં છું
મોતી જેવી સૂરત મારી વાદળોની પૌત્રી છું.

૨૧) ન ખાય છે ન પીવે છે, બસ અજવાળાને સાથે લઈને ચાલે છે
પણ છાયાને અને અંધારાને જોઈને મરી જાય છે.

૨૨) શાકભાજીમાં હું છું સૌથી કડવો, પણ ગુણ મારા અપાર
રોગોને હું ઝટથી કાપું, મારું નામ બતાવો ચતુર સુજાણ.

૨૩) તડકો લાગે તો ઊભો થાતો, છાયો આવે તો મરી જાતો
જો કોઈ મહેનત કરે તો ફરી પાછો ઊભો થાતો, હવા આપો તો મરી જાતો.

૨૪) જો તે જાય તો પાછો ન આવે, પણ જઈ રહ્યો હોય તોય નજર ન આવે
આખી દુનિયામાં ચર્ચા એની એ તો સૌથી બળવાન ગણાતો.

૨૫) એક બગીચામાં અનેક ફૂલ, ને તે ફૂલોનો છે એક રાજા
રાજા જ્યારે આવે બગીચામાં ત્યારે નાચતાં ફૂલો આખા.

૨૬) ભરી બજારે થેલો લઈને આવ્યો ચોર
બંધ ડબ્બાનું તાળું ખોલી, સામાન સઘળો લઈ જાતો.

૨૭) રૂડો ને રૂપાળો ને ગોરો ગોરો માખણ જેવો છું
મા નો તો ભાઈ નહીં પણ બાળકોનો વ્હાલો મામો છું.

૨૮) જેમ જેમ સેવા કરતો જાઉં છું તેમ તેમ મારું કદ ઘટતું જાય છે
રંગબેરંગી મારો સ્વભાવ હોવા છતાં પાણી સાથે મળી જાઉં છું.

૨૯) સુવાની એ વસ્તુ છે પણ શાકભાજીવાળો વેચે નહીં
ભાવ તો વધારે છે નહીં, પણ ભારમાં એ ભારી છે.

૩૦) અડધું છું ફળ ને અડધું છું ફૂલ,
કાળો રંગ મારો છતાં સ્વભાવે મીઠો મધુર છું.

જવાબ :

૧] વટાણા	૨] સસલું	૩] કીડી	૪] ઊંટ
૫] હિપોપોટેમસ	૬] પતંગિયું	૭] ભગવાન કૃષ્ણ	૮] છત્રી
૯] કોચલ	૧૦] હરણ	૧૧] ચોપડી	૧૨] દેડકા
૧૩] વૃક્ષ	૧૪] કાચબો	૧૫] સસલું	૧૬] કરોળિયો
૧૭] અગરબત્તી	૧૮] દર્પણ	૧૯] ઘડિયાળ	૨૦] આકળ બિંદુ
૨૧] પડછાયો	૨૨] કારેલાં	૨૩] પરસેવો	૨૪] સમય
૨૫] ચંદ્ર અને તારા	૨૬] પોસ્ટમેન	૨૭] ચાંદામામા	૨૮] સાબુ
૨૯] ખાટલો	૩૦] ગુલાબજાંબુ		

૧) ધેનુ ચરૈયા, બંસી બજૈયા
રાસ રચૈયા, કાલી નથૈયા

૨) નારાયણ નારાયણ કરતાં જગ આખામાં ફરતા
વાત કઢાવતા, દેવ દાનવોને લડાવતા

૩) મોટા થઈને ફરતા, રૂવાબ બતાવતા
હળ ખભે રાખતા, સંકર્ષણ કહેવાતા

૪) માતા રોહિણી સંગે સહેલી બનતા
મહીં મથવતા, ગોપીઓને ખીજાતા

પ) કાન્હના બાબા, ગૌધન સાચવતાને
ગોકુળ ગામના મુખીયા કહેવાતા

ડ) ખિલે એક ફૂલ
થાય અંધારું ફૂલ

ઢ) હાથી ઘોડા ફર્યા કરે પણ, પગ એમના ચાલે ના
સવાર પીઠે ધૂમ્યા કરે, ને ફરવાની મજા લીધા કરે

ઠ) પીધા કરે પણ શરમ નથી
ચિતર્યા કરે પણ કલમ નથી

૯) કાગળની છે કાયા, અક્ષરની છે આંખ
અલકમલકની સહેલ કરાવે, ખૂલે છે જ્યારે પાંખ

૧૦) પંદર દિવસ વધતો જાય, પંદર દિવસ ઘટતો જાય
સૂરજની તો લઈને સહાય, રાત્રીભર પ્રકાશ પાથરતો જાય

૧૧) રંગે બહુ રૂપાળો છું
થોડું ખાઉં તો ધરાઈ જાઉં, વધુ ખાઉં તો ફાટી જાઉં

૧૨) પાણીનું અબૂકલું ઢબૂકલું છું, પાણીમાં જ રહીને ફરું છું
પાણીના તરંગોમાં નાચું છું, પાણીમાં જ તરવું મારું કામ છે

૧૩) અબૂકલું ઢબૂકલું, પવનથી હલકો થઈને આકાશમાં ઊંચે ચઢું છું
મારા અનેક રંગ છે, નાના મોટાઓનો આનંદ મારી સાથે છે

૧૪) અબૂકલું ઢબૂકલું, લીલું લીલું માટલું
અંદર લાલમ લાલ, કાપીને બહેનીને આપ

૧૫) લાલ કિલ્લામાં કાળા સિપાઈ
લીલી દીવાલમાં ગયા સમાઈ

૧૬) આટલીક દડી ને હીરે તે જડી
દિવસે ખોવાણી તે રાત્રે જડી

૧૭) બહેનીના માથેથી મોતી ભર્યો થાળ વધાવ્યો રે
ગોળ ગોળ થાળ ફરતો જાય, પણ મોતી તેમાંથી એકપણ ન પડે

૧૮) વડ જેવા પાન ને શેરડી જેવી પેરી
મોગરા જેવા ફૂલ ને આંબા જેવી કેરી

૧૯) ચાલે છે પણ જીવ નથી, ફલે છે પણ પગ નથી
ખવાય છે પણ ખૂટતો નથી, બેઠક છે પણ બાજઠ નથી

૨૦) ધોળું ખેતરને કાળા ચણા
હાથે વાવ્યાં ને મોં એ લક્ષ્યા

૨૧) પઢતો પણ પંડિત નહિ, પાંજરે પૂર્યો પણ ચોર નહિ
ચતુર હોય તેઓ ચેતજો, મધુરો પણ મોર નહિ

૨૨) સૂરજ સામે મન ભરીને જોયા કરે
સુવે ડાળીમાં સાંજ પડે થાકી જઈને

૨૩) ધોમધખતો તડકો તાતો, પાંદડીઓ પર ઝીલી
ઘર પાસે કેવો રહેતો ખિલી

૨૪) તડકો તાતો ચોમેર તપતો રહેતો, જામે ખરો ઉનાળો ત્યારે
પીળો પચરક વનવગડે ખિલતો રહેતો

૨૫) વનવગડે વસ્તી વગર ઊગી નીકળે, સફેદ ને જાંબલી રંગે સોહાતો રહેતો
એના ફૂલની માળા પહેરી હનુમાનજી મલકાતા રહેતા

૨૬) સફેદ ફૂલ ને કેસરી દાંડી વાતાવરણને મહેકાવતા જાય
રાત જતી ને સુવાસ લઈને નવી સવાર આવતી જાય

૨૭) ધોમધકતા ઉનાળામાં લાલ ચટ્ટાક ખિલતો જાય
જાણે લાલ રંગી ફૂવારો ઉડતો જાય

૨૮) ઘરના ખૂણે એકલું બેસીને બોલતું જાય
દુનિયાભરની અવનવી વાતોનો ખજાનો
આપણી પાસે ખોલતું જાય.

જવાબ:

૧] ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ	૨] મહર્ષિ નારદજી	૩] બલરામજી	૪] માતાચશોદાજી
૫]નંદબાબા	૬] દીવો	૭] ચક્રડોળ	૮] પીંછી
૯] પુસ્તક	૧૦] ચંદ્ર	૧૧] ફૂગો	૧૨] માછલી
૧૩]પતંગ	૧૪] કલિંગર – (તડબુચ)	૧૫] કલિંગર-તડબુચ	૧૬] તારા
૧૭] તારા	૧૮]આંકડો	૧૯]હિંચકો	૨૦] અક્ષર
૨૧] પોપટ	૨૨] સુરજમુખી	૨૩] ગુલમહોર	૨૪] ગરમાળો
૨૫]આંકડો	૨૬] પારીજાત	૨૭] કેસૂડો	૨૮] ટીવી

૧] વાઘ કેરી હું છું માસી
ઘરના ખૂણે રહેતી બેસી,
ઉંદર જાય જો ઘરમાં પેસી
કરતી તેની ઐસી તૈસી

૨] કાળો છું રે કાળો છું
કા..... કા..... કરતો ઉડું છું,
એક આંખે કાણો છું
ને સફાઇનું કામ કરુ છું.

૩] હૂપ....હૂપ... કરતો હું આવ્યો
ડાળી, મકાન ફૂદતો આવ્યો,
મગન કાકાનો રોટલો લાવ્યો,
એ તો મને જરી ના ભાવ્યો.

૪] મોતીયો, ડાગીયો મારુ નામ
રહેઠાણ મારુ આખું ગામ,
રક્ષણ કરવું મારુ કામ
તોય માંગું ના એકે દામ.

૫] હું તો કરતો ચૂં....ચૂં...ચૂં...
નામ છે મારુ શું...શું...શું...
ભાળી જાઉં મીની માસી
થઇ જાતો હું છું...છું...છું...

૬] પોચું પોચું ધોળું ધોળું
આમ દોડું તેમ દોડું,
જો કોઇને આવતાં ભાળું
ચાર પગે દોટ કાઢું

૭] આંખ છે પણ આંધળી છું,
પગ છે પણ લંગડી છું,
મોઢું છે પણ મૌન છું,
બોલો, હું કોણ છું ?

૮] ચાંપ દબાવો જગ ઢંઢોળે,
'ઉંદર' સંગે બારીઓ ખોલે,
તમે ભલે માનો ન માનો,
આવ્યો છે એનો જ જમાનો.

૯] કોલસે સળગતી એને દીઠી,
ચોમાસે લાગે તે મીઠી,
એની છે અનેરી વાત,
દેખાવે લાગે તે દાંત.

૧૦] નર બત્રીસ અને એક છે નારી,
જુઓ જગતમાં છે બધે સૌની પ્યારી,
કહો કરીએ મનમાં પુરો વિચાર,
મરે પહેલા નર અને જીવે નાર.

૧૧] હાથમાં એ તો લાગે નાનો,
પણ દુનિયાનો તે ખજાનો,
હોય પાસે તો વટ પડે,
વારંવાર 'હલો' તે કહે.

૧૨] મારે ટોડલે બેસે છે,
ટેહુંક ટેહુંક કરતો ભાઇ,
હૂમક...હૂમક.કળા કરે,
કલગીવાળો એ છે ભાઇ.

૧૩] કલબલ એ તો કરતી જાય,
હૂમકા મારે એ તો ભાઇ,
ચાલે એ તો ધીમી ચાલ,
નાના પરીવારની એ જાત.

૧૪] રંગે એ તો કાળી છે,
બોલી સુમધુર એની ભાઇ,
કાગડાની તો દુશ્મન એ,
કુઉ..કુઉ..બોલે એ તો ભાઇ.

૧૫] એક પગે રામનામ જપે,
જગ એને ઠગ ભગત કહે,
નદી સરોવરે માછલી પકડે,
રંગે ધોળા એ છે ભાઇ.

૧૬] ભલું ને એ છે ભોળું,
શાંતિદ્રુત બનતું એ તો ભાઇ,
ધૂ.....ધૂ.....ધૂ.....કરતું એ,
સંદેશા વાહક બનતુ એ તો.

૧૭] લુચ્ચો ને છે કાળો,
કા...કા... બોલીવાળો,
એઠવાડ એ તો સાફ કરે,
શ્રાદ્ધમાં એ હર ઘરે ફરે.

૧૮] પરોઢિયે એ તો બોલે છે,
સર્વેની નિદ્રા ભગાડે ભાઈ,
માથે એને કલગી સુંદર,
ફૂકડે ફૂક એ બોલતો ભાઈ.

૧૯] ગળે કાંઠલો કાળો છે,
બહું રંગે એ લીલો છે ભાઈ,
લાલ ચાંચવાળો છે,
મરચાં એ બહું ખાય છે ભાઈ.

૨૦] ટહુકતી એ આંબા ડાળે,
બચ્ચાં ઉછેરતી કાગના માળે,
કાળા રંગે બહું કામણગારી,
મીઠાં ગીત ગાતી અલગારી.

૨૧] એક ગોળી એવી,
જે પોચી પોચી,
પટ વેલા ઉપર થાય.
જેને લોકો ઝટપટ ખાય.

૨૨] મારી ગલીનો હું રાજા છું,
મારા માલિકને વફાદાર છું,
ઉપકાર એમના પૂરા કરવા,
આખી રાત હું જાગું છું.

૨૩] ઉંદર મારો છે શિકાર,
વાઘ તણી છું માસી,
ફતરો મારો છે દુશ્મન
જોઈ જાઉં તેને, તો જાઉં નાસી.

૨૪] મારા પેટમાં એવી લાળ,
નીકળે એમાંથી લાંબા તાર,
લાળ કેરા તાંતણીયે, બનાવું એવી જાળ,
મચ્છર, માખી ને ફૂંદી જાય એમાં ફસાઈ.

૨૫] ઘરની દીવાલોમાં રહું છું,
જ્યાં જ્યાં દેખાય લાઇટ, ત્યાં ત્યાં દોડી જાઉં છું,
લાઇટ કેરા અજવાળે આવતાં,
જીવડાંઓ હું ખાઉં છું.

૨૬] લાંબી હોય ને ગોળ પણ હોય,
કાળું અને લીલું પણ હોય,
ભડકામાં ભરીને ખવાય,
બોલો એને શું કહેવાય ?

૨૭] લીલાં રંગે જન્મ લીધો,
લાલ થયું ને વૃધ્ધ કીધો,
મોંમાં મૂકતાં પાણી બકતો,
છતાં મારા વગર રહી ન શકતો.

૨૮] ડોક વાંકી ને રાતી ચાંચ,
એક પગે ઊભો ધરે ધ્યાન,
રંગ ભલેને હોય ધોળો,
કરતો એ કાળાં કામ.

૨૯] કાળો છે પણ ચોટલો નહીં,
લાંબો છે પણ લાકડી નહીં,
વગર પગે દોડી જાય,
જોઈ માણસ ડરી જાય.

૩૦] ઝીણી ઝીણી જંતુ એ,
દરમાં રેતી સાથે રહેતી ભાઈ,
દાણા નાના લઈને એ,
બાળ બચ્ચાં સાથે ખાતી ભાઈ.

૩૧] કઠણ ને પથરાળો છે,
ગોળ ગોળ પીઠવાળો ભાઈ,
શરીર આખુંયે સંકોચે છે,
પાણીમાં રહેનારો ભાઈ.

૩૨] મૂંછો જેની વાંકી છે,
પૂંછડી વાંકી વાળો ભાઈ,
ડંખે એ તો ઝેરીલો છે,
દબાઈ જાય તો ડંખ મારતો ભાઈ.

૩૩] કાળોતરો ને વળી લાંબો છે,
શત્રુ દેખી ફૂંફાડો મારતો ભાઈ,
દૂધ એ પીનારો છે,
ઊંચી ફેણવાળો ભાઈ

૩૪] પાણી એનું ઘર ગણાય,
તાવનું જે મૂળ છે ભાઈ,
નાના મોંથી ડંખ મારે,
લોહી એ તો ચૂસતું ભાઈ.

૩૫] ચોરની જે દાસી,
જ્યાં નાખે ત્યાં ચોટતી ભાઈ,
છે જંગલની રહેવાસી,
લાંબી જીભવાળી ભાઈ.

૩૬] પાણીમાં રહેનારો છું,
બહું લાંબી પૂંછવાળો ભાઈ,
કિનારે પડી રહેનારો છે,
રાક્ષસી દાંતવાળો ભાઈ.

૩૭] બહુરંગી એ તો છે,
ફરરર ઉડતું એ તો ભાઇ,
ખીલેલું ફૂલ ચૂસે છે,
કળીએ કળીએ ધૂમતું ભાઇ.

૩૮] ગુન ગુન એ તો કરતો,
કાળોને વળી નાનો ભાઇ,
હર ફૂલો મહી ગુંજતો,
ભારે એ ડંખીલો ભાઇ.

૩૯] નાચણ સુંદર નાચતી
પીછાંનો પંખો બનાવતી
પંખાથી એ સુંદર લાગે
નાચ નાચતી ઝટ ભાગે.

૪૦] ડાળ કોતરે થડ કોતરે
પતરંગો એમાં ઘર કરે
ઘરમાં પ્રવેશતો શાનથી
ખુશી થાય એની કમાલથી.

૪૧] હું તો બેઠી આંબા ડાળ
ફૂઉ ફૂઉ કરું આખો દિવસ
કાળો કાળો મારો છે રંગ
સહુને સાંભળવો ગમે મારો કંઠ.

૪૨] મરયાં મને બહું ભાવે
લોકો મને પાળવા ઘેર લાવે
સાંભળેલ શબ્દો બોલુ ઝટ
નામ છે મારુ.....

૪૩] તરતું હું સરરર... . તળાવે
માછલી મને બહું જ ભાવે
ન ચૂકું હું માછલી પકડવાની તક
ન ઓળખ્યા હું છું....

૪૪] કાળો કાળો છે મારો રંગ
ગંદવાડનો ગમે મને સંગ
કા. . કા. . હુંતો બોલુ ભાઇ
હું કરું પર્યાવરણની સફાઇ.

૪૫] ઇનામ છે અમને કુદરતનું
શાંતિદ્રુત નામ લેવાય અમ જાતનું
પહેલાં અમે સંદેશાવાહક કહેવાતાં
શું.. . , નામે અમે ઓળખાતાં ?

૪૬] તા થૈ.... તા થૈ.... અમે નાચીએ
વર્ષાને આભેથી બોલાવીએ
પીંછાં સુંદર ફેલાવી કરીએ કલા
અમને તો જોતા રહે ભલભલા.

૪૭ લાગે માળો મુજનો સુંદર
જાણે બનાવ્યું લટકતું દર
વખાણે સૌ મુજની કારીગરી
ન ઓળખ્યા ? હું છું . . .

૪૮ ચાંચ ચણ રાખી
મોં માં ચણ નાખી
ચકલી રાજી થાતી
ચીં ચીં ગાણું ગાતી.

જવાબ :

૧] બિલાડી	૨] કાગડો	૩] વાંદરો	૪] ફૂતરો
૫] ઉંદર	૬] સસલું	૭] ઢીંગલી	૮] કમ્પ્યુટર
૯] મકાઈ	૧૦] જીભ	૧૧] મોબાઇલ	૧૨] મોર
૧૩] કાબર	૧૪] કોયલ	૧૫] બગલો	૧૬] કબૂતર
૧૭] કાગડો	૧૮] ફૂકડો	૧૯] પોપટ	૨૦] કોયલ
૨૧] દ્રાક્ષ	૨૨] ફૂતરો	૨૩] બિલાડી	૨૪] કરોળિયો
૨૫] ગરોળી	૨૬] રીંગણ	૨૭] મરચું	૨૮] બગલો
૨૯] સાપ	૩૦] કીડી	૩૧] કાચબો	૩૨] વીંછી
૩૩] નાગ	૩૪] મચ્છર	૩૫] ચંદન ઘો	૩૬] મગર
૩૭] પતંગિયું	૩૮] ભમરો	૩૯] ચકલી	૪૦] લક્કડખોદ
૪૧] કોયલ	૪૨] પોપટ	૪૩] બતક	૪૪] કાગડો
૪૫] કબૂતર	૪૬] મોર	૪૭] સુગરી	૪૮] ચકલી